

3. Unia kalmarska

MAŁGORZATA I	116
ERYK VII POMORSKI	119
KRZYSZTOF III BAWARSKI	121

Małgorzata I

„SUWERENNA PANI
I WŁADCZYNI”
W LATACH
1387–1396 (1412)

Ojciec: WALDEMAR IV ATTERDAG | s. 109

Matka: HELWIGA SZLEZWICKA | s. 110

Rodzeństwo: BIOGR. WALDEMARA IV

*

Na świat przyszła (20 lipca) 1353, zapewne w Syborgu. Po śmierci ojca doprowadziła w 1376 do wyboru własnego syna Olafa na króla Danii (s. 112) i objęła w jego imieniu regencję. Po śmierci męża i wstąpieniu Olafa na tron norweski w 1380 została ponadto regentką Norwegii. Olaf zmarł 3 sierpnia 1387, a tydzień później, 10 sierpnia w katedrze w Lund ogłoszono Małgorzatę „suwerenną panią i władczynią” Danii. 2 lutego 1388 została ona proklamowana „prawowitą panią i władczynią” Norwegii (wraz z prawem do wskazania sukcesora), a w marcu tegoż roku na zamku w Dalaborg część możnych szwedzkich, przeciwnych królowi Albrechtowi Meklemburskiego (KRÓLOWIE SZWECJI, CZĘŚĆ 4.) obwołała ją „suwerenną panią i władczynią” Szwecji. 15 lutego 1388 wyznaczyła swojego ciotecznego wnuka, Eryka Pomorskiego, następcą tronu Norwegii; w czerwcu 1389 został on proklamowany królem Norwegii, a w 1396 – Danii i Szwecji. 12 czerwca 1397 Małgorzata adoptowała Eryka i oficjalnie ustąpiła mu tronu, faktycznie jednak nadal sprawowała niepodzielną władzę nad Skandynawią. Zmarła niespodziewanie, być może na dżumę, 28 października 1412 na pokładzie swojego okrętu na wodach zatoki Flensburg. Została początkowo pochowana u boku ojca i dziada w klasztorze cysterskim w Soro, zaś w 1413 jej zwłoki przeniesiono do Roskilde i złożono w chórze tamtejszej katedry (dawny kościół św. Trójcy), gdzie spoczywają do dziś.

Małżonek Małgorzaty I:

Poślubiony w kwietniu (ok. 9.04) 1363 w kościele Panny Marii
(obecnej katedrze) w Kopenhadze:

HAAKON VI | KRÓLOWIE NORWEGII, CZĘŚĆ 3.

Syn Małgorzaty i Haakona:

OLAF II | s.112

Eryk VII
Pomorski

PANUJE W LATACH
1396–1439

Ojciec: WARCISŁAW VII POMORSKI

Urodził się zapewne ok. 1362–64 jako najstarszy syn Bogusława V Wielkiego, księcia pomorskiego na Słupsku z dynastii Gryfitów, i jego drugiej żony Adelajdy, córki Ernesta I, księcia brunszwickiego na Einbeck. W chwili śmierci ojca (1374), po którym objął rządy, był nieletni i opiekę nad nim oraz jego młodszym rodzeństwem sprawował ich przyrodni brat, Każko IV. Od jego bezdzietnej śmierci (1377) Warcisław władał sam, a ok. 1386 podzielił się rządami z młodszym bratem Bogusławem VIII. Krótco przed 23 marca 1380 poślubił księżniczkę meklemburską Mari (niżej). Został zamordowany przez Jana, mieszczanina ze Stargardu, na krótko przed 24 lutego 1395, podczas zbrojnego wypadu z zamku „Zarich” (zapewne Szadzko).

Matka: MARIA MEKLEMBURSKA

Córka Henryka III, księcia meklemburskiego na Schwerinie, i jego żony Ingeborgi, siostry Małgorzaty I (ZOB. BIOGR. WALDEMARA IV, s. 111). Urodziła się w 1363 lub ok. 1363–67, a zmarła między 13 maja 1402 a 7 lutego 1403, najpewniej w Sławnie.

Siostra: KATARZYNA, matka KRZYSZTOFA III BAWARSKIEGO | s. 122

*

Urodził się w 1382 (przed 11 czerwca) i na chrzcie otrzymał imię BOGUSŁAW; imię Eryka przyjął po wstąpieniu na tron Norwegii. 15 lutego 1388 został przez swoją babkę cioteczną, królową Małgorzatę I, wyznaczony następcą tronu Norwegii, a latem następnego roku proklamowano go królem tego kraju (ERYK III). Po śmierci ojca w 1395 odziedziczył księstwo słupskie jako ERYK I. Wkrótce po 6 stycznia 1396 obrano go królem Danii (ERYK VII), a 11 czerwca 1396 – królem Szwecji. 12 czerwca 1397 w Kalmarze

został adoptowany przez Małgorzatę, a dnia 17 lipca koronowany na króla trzech państw Skandynawskich przez arcybiskupa Lund Jakuba Gertsena oraz przez arcybiskupa Uppsali Henryka Karls-sona; osobiste rządy przejął po śmierci Małgorzaty. 16 sierpnia 1434 został zdetronizowany Szwecji (odzyskał koronę w 1435, lecz w 1439 został ponownie obalony), 23 czerwca 1439 utracił tron Danii, a w 1442 – Norwegii. Do 1449 przebywał na wyspie Gotlandia, skąd przeniósł się do Darłowa w księstwie słupskim; sprawował tam rządy wraz z wdową po Bogusławie IX. Zmarł przed 16 czerwca (zapewne dnia 3 maja) 1459 w zamku darłowskim i spoczął w tamtejszym kościele parafialnym NMP.

Małżonki Eryka VII Pomorskiego:

1. Poślubiona 26 października 1406 w katedrze w Lund:

FILIPPA LANCASTER

Była ona córką Henryka IV, króla Anglii z dynastii Plantagenetów (linia Lancasterów), i jego pierwszej żony Marii, córki Humphreya de Bohun, earla Hereford, Essex i Northampton. Urodziła się 4 czerwca 1394 lub krótko przed tą datą w zamku Peterborough. Jej sakra na skandynawską królową małżonkę odbyła się 1 listopada 1406 w katedrze w Lund, a dokonał jej tamtejszy arcybiskup Jakub Gertsen. Pożycie pary małżeńskiej nie układało się dobrze i ostatecznie królowa wycofała się do klasztoru brygidek w Vadstena w Szwecji, gdzie zmarła ze zgrzyoty lub przy przedwczesnym porodzie 5 stycznia 1430. Spoczęła w Vadstena.

2. (Morganatyczna) poślubiona między 1430 a 1439:

CECYLIA

Pochodziła zapewne z Danii lub Szwecji i była dwórką Filippy Lancaster. Po jej śmierci została kochanką Eryka, który po krótkim czasie ją zaślubił. Zmarła (na Pomorzu) po 22 lipca 1459.

Synowie Eryka VII Pomorskiego (1–2):

1 ERYK. Jeśli był dzieckiem królowej mógł urodzić się 5 stycznia 1430 i zapewne zmarł 24 września tego roku. Mógł on jednak być synem Cecylii; wówczas urodził się w latach 30. i nie posiadał praw dynastycznych, a jego dalsze losy są niezbrane.

2 ? INNI SYNOWIE, najpewniej pomarli w dzieciństwie.

Krzysztof III
Bawarski

PANUJE W LATACH
1440–1448

Ojciec: JAN NEUBURSKI

Był on potomkiem palatyńskiej linii dynastii Wittelsbachów, synem Ruprechta Sprawiedliwego, elektora Palatynatu Reńskiego oraz króla rzymsko-niemieckiego, oraz jego żony Elżbiety, córki Fryderyka V, burgrabiego Norymbergii. Urodził się w 1383 w Neuburgu (Neunburg vorm Wald) i po śmierci ojca (1410) otrzymał zgodnie z jego rozporządzeniem tytuł palatyna Neuburga na Nowej Marchii (Neumarkt). Pierwszą jego żoną została 25 września 1407 w Ripen (Dania) KATARZYNA POMORSKA, siostra króla Eryka VII (zob. poniżej), a po raz drugi ożenił się 7 lub 8 września 1428 w Riedenburgu z BEATRYCZE BAWARSKĄ (ur. ok. 1403, zm. Neumarkt 12–14.03.1447), córką Ernesta, księcia Górnej Bawarii na Monachium z bawarskiej linii Wittelsbachów (małżeństwo pozostało bezdzietne). Zmarł 13 lub 14 marca 1443 w klasztorze benedyktynów w Kastl i spoczął w kościele św. Jerzego w Neuburgu.

Matka: KATARZYNA POMORSKA

Jej ojcem był Warcisław VII, książę pomorski na Słupsku, a matką Maria, księżniczka meklemburska, po kądzieli wnuczka Waldemara IV Atterdaga (ZOB. BIOGR. ERYKA VII POMORSKIEGO, s. 120). Urodzona przypuszczalnie w 1384 lub 1390, zmarła 4 marca 1426 i została pochowana w klasztorze brygidek w Gnadenburgu, obok zmarłych w przedwczesnie dzieci.

Rodzeństwo Krzysztofa III (1–6):

- 1 MAŁGORZATA. Urodziła się 24 sierpnia 1408 i zmarła w dzieciństwie. Spoczęła w klasztorze brygidek w Gnadenburgu.
- 2 ADOLF. Urodził się i zmarł w 1409. Został pochowany w kościele św. Marcina w Ambergu.
- 3 OTTO. Urodził się w 1410 i zmarł w dzieciństwie. Został pochowany w klasztorze brygidek w Gnadenburgu.

- 4 JAN . Urodził się w 1411 i zmarł w dzieciństwie. Spoczął w klasztorze brygidek w Gnadenburgu.
- 5 FRYDERYK. Urodził się w 1412 i zmarł w dzieciństwie. Spoczął u brygidek w Gnadenburgu.
- 6 JAN. Urodził się we wrześniu 1413 i zmarł po trzech dniach życia. Pochowano go w kościele św. Marcina w Ambergu.

*

W Szwecji zwany był „korowym królem”, gdyż za jego rządów panował tam taki głód, że ludzie żywili się odartą z drzew korą. Urodził się 26 lutego 1416, zapewne na zamku w Neumarkt. Po detronizacji Eryka VII Pomorskiego stany duńskie zgromadzone 9 kwietnia 1440 w Viborgu dokonały jego elekcji na tron Danii, 13 września 1441 przy Kamieniach z Mora opodal Uppsali został wybrany królem Szwecji i koronowany następnego dnia w katedrze uppsalskiej przez arcybiskupa Mikołaja (Nilsa) Ragnvaldssona. 20 maja 1442 na zgromadzeniu w Lödöse ogłoszono go królem Norwegii i 15 lipca tego roku ukoronowano w Oslo, zaś 1 stycznia 1443 w katedrze w Ribe miała miejsce jego koronacja na króla Danii, której dokonał arcybiskup Lund Jan (Hans) Laxmand. Ponadto w tym samym roku odziedziczył po śmierci ojca godność palatyna Neuburga na Neumarkt. Zmarł nagle 5 lub 6 stycznia 1448 w Helsingborgu i spoczął chórze katedry (dawnego kościoła św. Trójcy) w Roskilde; grób króla nie zachował się do dziś.

Małżonka Krzysztofa III Bawarskiego:

Poślubiona 12 września 1445 w zamku kopenhaskim:

DOROTA BRANDENBURSKA

Była ona córką Jana Alchemika, margrabiego brandenburskiego na Bayreuth i Kulmbach z dynastii Hohenzollernów, i jego żony Barbary, córki Rudolfa III, księcia saskiego na Wittenberdze, elektora saskiego. Urodziła się ok. 1430, a 14 września 1445 w kościele Panny Marii w Kopenhadze została koronowana na królową małżonkę Danii, Szwecji i Norwegii przez arcybiskupa Lund Tuve Nielsena. Po śmierci Krzysztofa, z którym nie miała dzieci, 28 października 1449 wyszła za mąż za jego sukcesora na skandynewskim tronie (DALSZE SZCZEGÓŁY: KRÓLOWIE DANII, CZĘŚĆ 4., BIOGR. CHRYSIANA I).

*

Po śmierci Krzysztofa III unia kalmarska została po raz pierwszy zerwana poprzez powołanie na tron szwedzki Karola Knutssona Bonde. Na trony Danii i Norwegii został natomiast zaproszony daleki potomek królów duńskich Eryka IV oraz V, hrabia Chrystian XIV z Oldenburga, który przyjął imię Chrystiana I i zapoczątkował dynastię, panującą w Danii do dziś.